UNELE CONSIDERAȚII PRIVIND NOȚIUNEA DE „PRACTICARE A PROSTITUȚIEI” SPECIFICATĂ ÎN DISPOZIȚIA art.220 CP RM

Eduard CALMAȚUI
CZU: 343.544:343(094.4)(478) calmatuieduard@gmail.com

La art.220 Cod penal al Republicii Moldova (în continuare – CP RM) [1] este prevăzută răspunderea pentru proxenetism. În sensul alin.(1) al articolului nominalizat, îndemnul sau determinarea la prostituţie ori înlesnirea practicării prostituţiei, ori tragerea de foloase de pe urma practicării prostituţiei de către o altă persoană, dacă fapta nu întrunește elementele traficului de ființe umane, se pedepsesc cu amendă în mărime de la 650 la 1.350 de unităţi convenţionale sau cu închisoare de la 2 la 5 ani.

Definiția oficială a noțiunii de „practicare a prostituției” o regăsim la alin.(1) art.89 Cod contravențional al Republicii Moldova [2]. In concreto, în accepțiunea actului legislativ prenotat, practicarea prostituției constă în satisfacerea dorinței sexuale a unei persoane prin orice metodă şi/sau mijloace, contra plată, inclusiv prin intermediul tehnologiilor informaţionale sau comunicaţiilor electronice. Trebuie de remarcat că respectiva exegeză legală a fost inserată în Codul contravențional al Republicii Moldova prin Legea nr.159 din 12.10.2018 privind modificarea unor acte legislative [3], drept urmare a adresărilor la Curtea Constituțională (sesizările nr.173g/2017 [4] și nr.37g/2018 [5]) și a pronunțării Deciziei Curții Constituționale nr.19.04.2018 (privind excepția de neconstituționalitate a articolului 220 din Codul penal și a articolului 89 din Codul contravențional) [6]. În același timp, necesitatea interpretării oficiale a noțiunii de „practicare a prostituției” ori „prostituție” a fost reclamată frecvent în literatura de specialitate [7, p.7; 8, p.8; 9, p. 7-8].

De lege lata, se atestă că practicarea prostituţiei există indiferent de activitatea concretă la care se recurge, atâta timp cât aceasta constă în satisfacerea dorinței sexuale a unei persoane și se realizează contra plată. Deopotrivă, înțelegem că, în sensul alin.(1) art.89 Cod contravențional, nu constituie caracteristici relevante ale „practicării prostituţiei” nici frecvența „satisfacerii dorinței sexuale” şi nici „numărul partenerilor”. Prin urmare, este admisă ideea că va exista „practicarea prostituției” și atunci când actul sexual contra plată se va realiza, chiar și o singură dată şi cu o singură persoană.

Ne întrebăm dacă aceeași exegeză urmează a fi extrapolată noțiunii de „practicare a prostituției” în accepțiunea art.220 CP RM? Tindem să credem că da. Or, înțelegem că dispoziția prevăzută la alin.(1) art.220 CP RM este una de blanchetă, astfel încât pentru interpretarea noțiunii de „practicare a prostituției” urmează să recurgem la prevederea înscrisă la alin.(1) art.89 Cod contravențional. În plus, așa cum derivă din conținutul alin.(1) art.54 din Legea cu privire la actele normative a RM [10]: „lit b) terminologia utilizată este constantă, uniformă și corespunde celei utilizate în alte acte normative [...]; lit.d) noţiunea se redă prin termenul respectiv, evitîndu-se definiţia acesteia sau utilizarea frazeologică, aceleaşi noţiuni se exprimă prin aceiaşi termeni”.

Pe de altă parte, nu putem să nu remarcăm că definiția înscrisă la alin.(1) art.89 Cod contravențional exprimă o concepție mult prea largă a noțiunii de prostituție. Astfel, avem mari rezerve privind oportunitatea includerii serviciilor sexuale online în sfera noțională a conceptului de prostituție. De altfel, în doctrina juridică [9, p.2, 4, 5, 8] (până la adoptarea Legii nr.159/2018) s-au adus argumente temeinice, inclusiv de sorginte convențională, în sensul că conceptele de prostituție și pornografie online (pornografia) exprimă noțiuni distincte, cu conținut diferit. Deopotrivă, autorul S.Brînza a accentuat justificat că prostituția „presupune practicarea de acte sexuale doar cu acele persoane diferite care beneficiază de serviciile prostituatei. Din aceste motive, prostituția nu poate presupune prestarea de servicii sexuale online, întrucât prestarea de servicii sexuale on-line nu presupune practicarea de acte sexuale cu persoanele care beneficiază de serviciile prostituatei” [9, p.6]. Raționamente similare au stat și la baza Deciziei Curții Constituționale a Republicii Moldova din 19.04.2018 [11]. În particular, Curtea a apreciat că „în lipsa unui contact fizic, show-rile erotice prin video-chat nu pot fi considerate ca acte de prostituție”. În plus, în Hotărârea Curții Europene a Drepturilor Omului din 13.11.2018 (Litschauer c. Republicii Moldova) sunt menținute exegezele formulate în Decizia Curții Constituționale *supra* prenotată.

În altă privință, apreciem a fi judicioasă și formularea „satisfacerea dorinței sexuale” din conținutul alin.(1) art.89 Cod contravențional. Or, câmpul semantic al acestei noțiuni este extrem de extins și vag. Prin urmare, deși apreciem a fi salutabilă intervenția legiuitorului în planul definirii oficiale a noțiunii de „practicare a prostituției”, considerăm că definiția inserată la alin.(1) art.89 Cod contravențional nu este tocmai reușită. În viziunea noastră, este mult mai elocventă definiția noțiunii de prostituție propusă de autorul S. Brînza: „Practicarea de acte sexuale cu diferite persoane care beneficiază de serviciile prostituatei (ori prostituatului – *n.a.*), aceasta (ori acesta – *n.a.*) urmărind să-şi procure, pe o asemenea cale, mijloace de existență sau principalele mijloace de existență. O asemenea conotație se pretează sensului comun al termenului.” La această interpretare s-a raportat și Curtea Constituțională a Republicii Moldova în două Decizii [6; 11].

Pentru comparație, precizăm că la art.213 „Proxenetismul” Cod penal al României [12] este stabilită răspunderea pentru „determinarea sau înlesnirea practicării prostituţiei ori obţinerea de foloase patrimoniale de pe urma practicării prostituţiei de către una sau mai multe persoane” [alin.(1)]. În același timp, la alin.(4) al aceluiași articol este prevăzută noțiunea de „practicare a prostituției”, prin care se înțelege întreținerea de acte sexuale cu diferite persoane în scopul obținerii de foloase patrimoniale pentru sine sau pentru altul”.

În altă ordine de idei, remarcăm că din conținutul alin.(1) art.220 CP RM se desprind două formulări aparent distincte: „prostituție” (îndemnul sau determinarea la prostituție) și „practicarea prostituției” (înlesnirea practicării prostituției; tragerea de foloase de pe urma practicării prostituției). În context, ne întrebăm dacă legiuitorul și-a dorit să exprime astfel sensuri diferite acestor noțiuni ori, în realitate, a omis să

asigure uniformitatea terminologică în conținutul aceleiași norme? De altfel, respectiva „delimitare conceptuală” a fost apreciată a fi confuză și în Sesizarea Curții Constituționale nr.62 g din 25.05.2018 [13]. Totuși, în Decizia de inadmisibilitate a respectivei sesizări [11], Curtea Constituțională s-a expus explicit raportându-se numai la semnificația noțiunii de „prostituție”. Prin urmare, considerăm că în contextul art.220 CP RM noțiunile de „prostituție” și cea de „practicare a prostituției” urmează a fi interpretate în același sens.

Referințe:

1. Codul penal al Republicii Moldova nr. 985 din 18.04.2002. Republicat în: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, nr. 72-74 din 14.04.2009.
2. Codul contravențional al Republicii Moldova nr. 218 din 24.10.2008. Republicat în: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, nr. 78-84 din 17.03.2017.
4. Legea nr. 159 din 12.10.2018 privind modificarea unor acte legislative. Publicată în: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, nr. 416-422 din 09.11.2018.
5. Sesizarea nr.173g din 27 decembrie 2017 privind excepţia de neconstituţionalitate a art.220 din Codul penal și a art. 89 din Codul contravențional. [Accesat: 24.08.2021] Disponibil: https://www.constcourt.md/public/ccdoc/sesizari/ro-173g20171227fef39.pdf
6. Sesizarea nr.37g din 28.03.2018 privind excepţia de neconstituţionalitate a art. 220 din Codul de penal. [Accesat: 24.08.2021] Disponibil: https://www.constcourt.md/public/ccdoc/sesizari/ro-Sesizarea37g47b74.pdf
7. Decizia nr.36 din 19.04.2018 de inadmisibilitate a sesizărilor nr. 173g/2017 și nr. 37g/2018 privind excepţia de neconstituţionalitate a articolului 220 din Codul penal și a articolului 89 din Codul contravențional (proxenetismul și practicarea prostituției). [Accesat: 24.08.2021] Disponibil: https://www.constcourt.md/public/ccdoc/decizii/ro-d362018173g201737g2018rob4b4f.pdf
8. BRÎNZA, S. Reflecţii cu privire la necesitatea definirii legislative a noţiunii de prostituţie. În: *Revista Naţională de Drept*. 2015, nr.8, pp 2-9. ISSN 18110770
9. BRÎNZA, S. Definirea noţiunii de prostituţie în dreptul penal: unele conotaţii practice. În: *Materialele Conferinţei „Integrare prin cercetare şi inovare”*. 2015, pp.6-8.
10. BRÎNZA, S. Din nou despre interpretarea noţiunii de prostituţie în practica judiciară a Republicii Moldova. În: *Revista Naţională de Drept*. 2016, nr.6, pp.2-9. ISSN 18110770.
11. Legea cu privire la actele normative nr. 100 din 22.12.2017. Publicată în: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, nr. 7-17 din 12.01.2018.
12. Decizia nr. 49 din 31 mai 2018 de inadmisibilitate a sesizării nr. 62g/2018 privind excepţia de neconstituţionalitate a unor prevederi din articolul 220 din Codul penal (proxenetismul). [Accesat: 24.08.2021] Disponibil: https://www.constcourt.md/public/ccdoc/decizii/ro-d49201862g2018rou0e535.pdf
13. Codul penal al României nr. 286/2009. [Accesat:24.08.2021] Disponibil: http://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocument/109855
14. Sesizarea nr.62g din 25.05.2018 privind excepţia de neconstituţionalitate a unei sintagme ale art. 220 alin. (1) din Codul penal. [Accesat: 24.08.2021] Disponibil: https://www.constcourt.md/public/ccdoc/sesizari/ro-Sesizarea62g0325c.pdf